

Handläggare: Gunhild Wasstorp Villarreal
Telefon: 08-508 25 452

RAPPORT angående

Skuldrådgivning för hemlösa med ordnat boende

Uppdraget

Den 21 december 2006 fick socialtjänstnämnden, från social- och arbetsmarknadsroteln, uppdraget ”Ny inriktning i arbetet mot hemlöshet”. Vid socialtjänstnämndens sammanträde 2007-02-15 presenterade socialtjänstförvaltningen en första rapport och vid socialtjänstnämndsammanträdet 2007-11-22 en andra rapport. Under rubriken ”Öka tillgången till tränings- och försökslägenheter för de hemlösa som är på väg mot egen bostad” föreslog förvaltningen som en punkt att ”Utveckla arbetet med skuld- och budgetrådgivning”.

Socialtjänstförvaltningen fick 2007-11-22 i uppdrag att återkomma till socialtjänstnämnden i ett antal specifika frågeställningar.

Ett av uppdragen var:

”- att återkomma med förslag på en särskild skuldrådgivning för att bidra till skuldsanering för hemlösa med ordnat boende, men som på grund av gamla hyresskulder inte kan få eget kontrakt.”

Uppdragets genomförande

Ett antal frågor har skickats ut till budget- och skuldrådgivarna i stadsdelsförvaltningarna och Enheten för hemlösa. Ett motsvarande mail har gått till budget- och skuldrådgivarnas chefer samt till chefer för Individ och Familj eller motsvarande .

Trots väldigt kort svarstid har samtliga stadsförvaltningar utom en och Enheten för hemlösa framfört sina synpunkter.

Utöver detta har telefonkontakt tagits med några budget- och skuldrådgivare, ett par chefer samt med Medborgarkontoret för hemlösa och med Stiftelsen Hotellhem. Samtal har också förts med chefen för HVB vuxna och med chefen för Enheten för stadsgemensamma boenden.

Budget- och skuldrådgivning i lagstiftningen

I socialtjänstlagen 3 kap 1 § anges att till socialtjänstnämndens uppgifter hör att svara för råd till familjer och enskilda som behöver det. Hit räknas samtal och råd om ekonomi.

Kommunens ansvar enligt skuldsaneringslagen anses vara en precisering av det generella ansvar som kommunerna bär enligt socialtjänstlagen. I skuldsaneringslagens 2 § står att ”... *Kommunen skall inom socialtjänsten eller på annat sätt lämna råd och anvisningar i budget- och skuldfrågor till skuldsatta personer. Denna skyldighet gäller även under skuldsaneringsförfarandet och under löptiden för en betalningsplan enligt 9 §...*”

Tanken är att den kommunala myndigheten genom olika former av ekonomisk rådgivning ska bidra till att förebygga överskuldssättning och hjälpa att enskilda personer att redan på ett tidigt stadium finna lösningar på sina ekonomiska problem.

Det handlar om både enklare hushållsekonomisk rådgivning och mer omfattande budget- och skuldrådgivning. Arbetet ska i huvudsak inriktas på att på att öka den enskildes kontroll över sin vardagsekonomi och få översikt över sin skuldsituation samt att bistå skuldsatta till att göra frivilliga uppgörelser om avbetalning av skulder. Detta är den huvudsakliga uppgiften för kommunala budget- och skuldrådgivare.

Dessutom ska man vara behjälplig med råd och annat bistånd vid en ansökan om skuldsanering och även under skuldsaneringsförfarandet och under löptiden för en betalningsplan.

Det råder ofta en missuppfattning om att de kommunala budget- och skuldrådgivarnas arbetsuppgifter främst gäller skuldsaneringsärenden. Tvärtom ägnas den största delen av arbetstiden till att hjälpa och stödja de skuldsatta personer som av någon anledning inte kan eller vill komma ifråga för skuldsanering enligt lag.

En ny skuldsaneringslag trädde i kraft den 1 januari 2007 och ersatte den gamla lagen från 1994. Kommunernas uppgifter och ansvar tydliggörs i den nya lagen. Liksom tidigare har kommunerna en skyldighet att ge råd och anvisningar i budget- och skuldrådgivningsfrågor till enskilda personer samt bistå skuldsatta att göra frivilliga överenskommelser om avbetalning av skulder, när de av olika anledningar inte kan eller vill komma i fråga för en skuldsanering.

En nyhet är att i den nya lagen finns en uttrycklig hänvisning till budgetrådgivning. Avsikten med denna är att betona vikten av det förebyggande rådgivningsarbetet. En skuldsanering enligt lag är oftast den sista utvägen, för äldre skulder, när andra lösningar inte är möjliga.

I den nya skuldsaneringslagen klargörs också att det inom ramen för kommunernas rådgivningsskyldighet även ingår att lämna råd och anvisningar inte bara under skuldsaneringsförfarandet utan även under hela löptiden för beslut om skuldsanering.

I förarbetena har man tagit fasta på och beskriver det viktiga stöd som skuldsatta personer får av de kommunala budget- och skuldrådgivarna och det långsiktiga arbete som behövs.

Vid skuldsaneringsutredningens utvärdering har det framkommit att de kommunala budget- och skuldrådgivarnas arbete främst är inriktat på att gäldenären ska få översikt över sin skuldsituation och kontroll över sin vardagsekonomi. En förhållandevis stor del av rådgivarnas arbete går åt till att motivera, stödja och vägleda den rådsökande i att få ordning på sin ekonomiska situation. Att den skuldsatte lyckas med detta är en viktig förutsättning för att han eller hon ska klara av att bli ekonomiskt rehabiliterad.

Kopplingen till skuldsaneringsförfarandet får fortfarande anses vara så stark att kommunens rådgivande skyldigheter i förhållande till skuldsatta personer bör få sitt mer preciserade innehåll genom skuldsaneringslagen. Formuleringen i den nya skuldsaneringslagen har tagit fasta på det nu vedertagna begreppet *budget- och skuldrådgivning*.

Lagstiftningen ger kommunen möjlighet att själv bestämma hur rådgivningen ska organiseras. I förarbetena sägs dock att det är viktigt att kommunerna har en genomtänkt organisation, med den skuldsatte i fokus och att det finns tillräckligt många budget- och skuldrådgivare för att täcka upp det behov som finns i kommunen.

Budget- och skuldrådgivning i Stockholms stad

Organisation

I Stockholms stad är budget- och skuldrådgivningen organiserad så att det är varje stadsdelsförvaltning som har ansvar för budget- och skuldrådgivningen.

Det finns minst en person som arbetar som budget- och skuldrådgivare i varje stadsdelsförvaltning.

Efter senaste sammanslagningen av stadsdelsförvaltningar är det flera stadsdelsförvaltningar som har två eller tre budget- och skuldrådgivare, som sitter tillsammans. Tidigare var det vanligt att budget- och skuldrådgivaren var ensam i sin funktion i stadsdelsförvaltningen.

Kungsholmens, Norrmalms och Östermalms stadsdelsförvaltningar har valt att samlokalisera sina budget- och skuldrådgivare till Norrmalms stadsdelsförvaltning.

Enheten för hemlösa har en budget- och skuldrådgivare anställd.

Inom stadsdelsförvaltningen Södermalm finns Södermalms beroendeteam, som har en särskild budget- och skuldrådgivare för sina klienter.

Fram till årsskiftet 2007/2008 fanns inom socialtjänstförvaltningen Skuldrådgivningskonsulterna, som hade som uppgift att på uppdrag av stadsdelsförvaltningarna bistå stadens budget- och skuldrådgivare med handledning, utveckling och samordning av arbetsmetoder, tillhandahålla utbildning m.m.

Idag finns ingen motsvarande samordnande funktion för budget och skuldrådgivarna i staden.

För närvarande är det 20 personer som arbetar som budget- och skuldrådgivare i Stockholms stad. Alla arbetar dock inte heltid.

En budget- och skuldrådgivare på heltid handlägger ungefär 100-150 ärenden per år. Antalet ärenden, som kan handläggas per år kan variera mycket på grund av hur långvariga kontakter som behövs i enskilda ärenden.

Väntetiden för att få komma till en budget- och skuldrådgivare varierar mycket mellan de olika stadsdelsförvaltningarna. Fyra stadsdelar har väntetider upp till två månader, tre har väntetid upptill ett halvår. Resterande sju stadsdelar har väntetider mellan 9 månader och upp till minst 1,5 års väntetid. Ett par stadsdelar har intagningsstopp på grund av den långa väntetiden.

De flesta budget- och skuldrådgivarna i stadsdelsförvaltningarna arbetar idag med skuldsatta personer utan att prioritera någon grupp. Man har som utgångspunkt skuldsaneringslagen där kommunens skyldighet att lämna råd och anvisningar i budget- och skuldfrågor för skuldsatta personer framgår. Man anser inte att man kan prioritera någon särskild grupp. Några stadsdelsförvaltningar uttrycker ändå önskemål till budget- och rådgivarna om att t ex bostadslösa, barnfamiljer eller personer med försörjningsstöd ska prioriteras. Budget- och skuldrådgivarna bedömer också själva när det är en situation då det krävs att en person måste få förtur.

Nästan ingen av budget- och skuldrådgivarna har ett skriftligt uppdrag från stadsdelsförvaltning eller stadsdelsnämnd, utöver åtagandet att det ska finnas budget- och skuldrådgivning i stadsdelsförvaltningen.

Arbetet med budget- och skuldrådgivning

Rådsökande ringer själva, blir hänvisade från kronofogdemyndigheten, psykiatriska vården m.fl. Budget och skuldrådgivarna får också klienter som kommer via socialsekreterare inom missbruksvård och socialpsykiatri.

Arbetet med budget- och skuldrådgivning utformas individuellt utifrån varje klients behov och förmåga. Detta innebär att budget- och skuldrådgivarna både har klienter som enbart behöver kortvarigt råd och stöd och klienter som är i behov av långvariga och täta kontakter, ett långsiktigt och långvarigt arbete tillsammans med klienten. Ibland behöver klienten ytterligare stöd i form av boendestödjare, god man, eller t ex egna medel.

Målet är att finna bästa möjliga lösning och långsiktigt lösa klienternas ekonomiska problem.

Många klienter har behov av att få struktur i vardagsekonomin, kartlägga sin skuldsituation, de behöver stöd i kontakten med olika myndigheter som försäkringskassan, kronofogdemyndigheten m.fl.

När arbetet med att tillsammans med klienten strukturera vardagsekonomi och skuldsituation är klart, innebär arbetet som budget- och skuldrådgivare också att förhandla med fordringsägare och försöka få till stånd lösningar som avbetalningsplaner, ackordslösningar osv.

Skuldsituationerna är ofta komplicerade och skulderna många till olika typer av fordringsägare. Det är viktigt att som budget- och skuldrådgivare ha goda kunskaper om olika fordringsars särställningar. Vilka är prioriterade vid utmätning? Vad gäller för preskription av skulder? Försäkringskassans kvittningsrätt osv.

Det är också viktigt att ha goda upparbetade kontakter med fordringsägarna. Inte minst gäller detta vid hyresskulder. Kontaktnät med värddar viktigt. Ofta måste betalning av hyresskulder prioriteras. Det gäller att få värddarna att lita på klienten som hyresgäst igen och att få till stånd realistiska avbetalningsplaner utifrån klientens betalningsförmåga. Ibland finns inget betalningsutrymme alls för skulder och då måste kanske ett samarbete till med försörjningsstöd för att få hjälp med att betala hela eller delar av hyresskulden.

Det är viktigt att den som arbetar med budget- och skuldrådgivning har goda kunskaper inom sakområdet, så att inte en persons ekonomiska förhållanden till och med förvärras på grund av okunskap t ex om preskriberade skulder eller att man gör upp för tidiga, orimliga eller orealistiska avbetalningsplaner.

Särskild budget- och skuldrådgivning för hemlösa med ordnat boende

Stadsdelsförvaltningarnas budget- och skuldrådgivare

Budget- och skuldrådgivarna i Stockholms stad har stor kunskap och erfarenhet att möta människor i krissituationer. De flesta är socionomer, några jurister och någon med ekonomisk utbildning.

Samtliga budget- och skuldrådgivare i stadsdelsförvaltningarna har klienter som bor i försöks- och träningslägenheter. De arbetar med dessa som med övriga klienter. Varje klient behandlas individuellt efter sitt behov och sin förmåga.

Budget- och skuldrådgivarna samarbetar ofta med socialsekreterare, boendestödjare, hyresvärdar m.fl. Ofta är t ex boendestödjare med vid samtalen hos budget- och skuldrådgivaren.

Hur samarbetet är utformat varierar mellan de olika stadsdelsförvaltningarna.

Enskede-Årsta-Vantör

Enskede-Årsta-Vantör har ansökt om pengar hos Socialstyrelsen för att förstärka insatserna med ekonomisk rådgivning i främst barnfamiljer men också för personer med sammansatt problematik för att förhindra att vräkningar kommer till stånd.

Projektet ska också rikta sig till personer i försöks- och träningslägenheter med målet att de ska få en bostad på den reguljära bostadsmarknaden

Projektet bygger på samverkan internt och samarbete med bostadsförmedlingen, hyresvärdar, kronofogdemyndigheten, psykiatri m.m.

Enskede-Årsta-Vantör har tre personer som arbetar som budget- och skuldrådgivare. Kön till budget- och skuldrådgivarna är dock mycket lång och de ska därför, för närvarande inte arbeta med denna typ av konkret och långvarig budgetrådgivning.

Kungsholmen, Norrmalm och Östermalm

Kungsholmen, Norrmalm och Östermalm stadsdelsförvaltningar anser att budget- och skuldrådgivningen som den är utformad där fungerar mycket bra.

Det finns väl utarbetade samarbetsformer mellan budget- och skuldrådgivarna, socialsekreterare, boendestödjare m.m.

De ser inte behov av att prioritera personer boende i försöks- och träningslägenheter. Detta beror på att det inte är någon lång kö till budget- och skuldrådgivningen. Detta anser de är en förutsättning för att det fungerar. Det är viktigt denna grupp kan erbjudas kvalificerad budget och skuldrådgivning i rimlig tid.

Rinkeby-Kista

Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning har sett över behovet av en särskild budget- och skuldrådgivning för boende i försöks och träningslägenheter och anser att en sådan funktion behövs.

Rinkeby-Kista har idag 110 boende i försöks- och träningslägenheter. Det finns en enda budget- och skuldrådgivare i stadsdelen och han har hög arbetsbelastning och inte möjlighet till det intensiva arbete som målgruppen är i behov av. Rinkeby-Kista har därför ansökt om projektmedel hos Socialstyrelsen för att vidareutveckla stödet för boende i försöks- och träningslägenheter, genom att kunna erbjuda dem konkret budget- och skuldrådgivning.

Rinkeby-Kista har också utarbetat riktlinjer för arbetet med boende i försöks- och träningslägenheter. Utformningen av insatsen ska redovisas i en genomförandeplan. I denna ingår t ex att avbetala på skulder och att ha en fungerande ekonomi och budgetplanering inför övertagande av kontraktet. Arbetet med budget- och skuldrådgivning ska påbörjas redan vid inflyttandet.

Enheten för hemlösa

Hemlösa i Stockholms stad som inte har sin tillhörighet i någon stadsdelsförvaltning tillhör Enheten för hemlösa. Enheten har en egen budget- och skuldrådgivare knuten till verksamheten.

Enheten har naturligtvis många klienter som bor i tränings- och försökslägenheter och har stor kunskap och erfarenhet av att arbeta med hemlösa. Enheten har fungerande samarbetsformer med boendestödjare, värdar m.fl.

Södermalms beroendeteam

Södermalms beroendeteam har många klienter som bor i tränings- och försökslägenheter. Klienterna har genomgått behandling hos beroendeteamet eller kommer från institutioner.

Budget- och skuldrådgivaren arbetar med få klienter under lång tid. Många av klienterna har behov av konkreta handfasta råd om hur man t ex betalar räkningar.

Stiftelsen Hotellhem

Många av de boende på hotellhem har inte kontakt med socialtjänsten. Många har problem med skulder som gör att de har svårt att få en egen bostad och de blir därför boende kvar för länge på hotellhem. I brukarrådet har framförts önskemål om en budget- och skuldrådgivare anknuten till stiftelsen.

Stiftelsen Hotellhem har hemställt om medel hos kommunstyrelsen för att under 2008 finansiera en projektanställning som skuldrådgivare inom stiftelsen. Socialtjänstnämnden har tillstyrkt hemställan.

Medborgarkontoret för hemlösa

Medborgarkontoret informerar om möjlighet till budget- och skuldrådgivning och ansökan om skuldsanering. Deras uppgift är att länka personer rätt. De hänvisar ofta till stadsdelsförvaltningarnas budget- och skuldrådgivare och samarbetar med Enheten för hemlösa.

Synpunkter på särskild budget- och skuldrådgivning för hemlösa med ordnat boende

Synpunkter från stadsdelsförvaltningarna

Budget- och skuldrådgivarna i stadsdelsförvaltningarna tycker att personer som bor i tränings- och försökslägenheter är en angelägen grupp att arbeta med. Merparten av budget- och skuldrådgivarna tycker att det bästa vore att denna klientgrupp kan erbjudas kvalificerad budget- och skuldrådgivning inom rimlig tid inom den befintliga budget- och skuldrådgivningen.

Det egentliga problemet är att resurserna för den befintliga budget- och skuldrådgivningen i många fall är för små och att därför kötiden blir för lång. Budget- och skuldrådgivaren har därför inte alltid har tid med personer boende i försöks- och träningslägenheter, på det sätt dessa personer behöver.

Bland de tillfrågade cheferna i stadsdelsförvaltningarna anser merparten att det finns ett behov av särskilda budget- och skuldrådgivare för personer som bor i försöks- och träningslägenheter. De flesta av de personer som bor i försöks- och träningslägenheter har problem med skulder och/eller med att ha struktur i vardagsekonomin. Budget- och skuldrådgivning bör komma in tidigt och kontinuerligt och ses som en del av rehabiliteringsplanen.

I flesta stadsdelsförvaltningar anser både budget- och skuldrådgivarna och de tillfrågade cheferna att budget- och skuldrådgivning för personer i försöks- och träningslägenheter ska vara lokalt förankrad i stadsdelsförvaltningarna. Detta för att man ska kunna utforma ett nära samarbete med socialsekreterare, boendestödjare, hyresvärdar osv.

Endast några tillfrågade anser att det kan finnas vissa fördelar med att en särskild budget- och skuldrådgivning för boende i försöks- och träningslägenheter skulle vara central för staden. Då med motivering att det inte är så många ärenden totalt i staden.

Enheten för hemlösa

Enheten för hemlösa anser att det behövs en särskild budget- och skuldrådgivning för hemlösa och då inte bara för de som bor i försöks- och träningslägenheter utan även för de som är på stödboenden, behandlingshem, familjevård m.m.

Budget- och skuldrådgivning kan börja tidigt, även för personer som befinner sig på institution. Man kan börja med information om möjliga lösningar eller t ex kartläggning av skuldsituationen för att en person ska känna att det finns en ljusning av skuldproblemen så småningom.

Det är viktigt att ge snabb hjälp när personen är motiverad.

Många personer som enheten arbetar med och som får avbetalningsplaner klarar av dessa mycket bra och blir stärkta av detta.

Enheten för hemlösa tycker att det skulle kunna vara en grupp på 2-3 personer som arbetar med stadens alla hemlösa och att det i så fall skulle vara naturligt att verksamheten förlades hos dem.

Övriga synpunkter

Många tar upp att de ser ett problem med att det blivit en hårdare attityd hos hyresvärdar. Dessa nekar ofta att ge eget kontrakt till personer boende i försökslägenheter med hyresskulder och nekar nu oftare också även personer med enbart andra skulder än hyresskulder. Detta gör att personer ”fastnar” i försöksboende längre än de skulle behöva.

Därför är det viktigt att budget- och skuldrådgivaren kopplas in redan när en person ska få försöks- eller träningsboende.

Det är också viktigt att ständigt ha en dialog med hyresvärdarna om principfrågor gällande övertagande av kontrakt.

Sammanfattande synpunkter

De hemlösa på väg mot eget boende har stort behov av budget- och skuldrådgivning
 Samtliga tillfrågade anser att personer boende i försöks- och träningslägenheter är en viktig grupp med stort behov av budget- och skuldrådgivning. Många har komplicerade skuldbilder, bland annat ofta hyresskulder. Många behöver också stöd i att lära sig att få

en fungerande vardagsekonomi. De behöver ofta stöd i form av täta och långvariga kontakter.

Det är viktigt att budget- och skuldrådgivning kommer in tidigt och finns med i rehabiliteringsplanen för boende i försöks- och träningslägenheter och även för personer som vistas på institutioner. Det är viktigt att tidigt informera om gällande regler och olika möjliga lösningar. Som det är nu tycks många personer "fastna" och inte komma vidare mot eget boende på grund av skulder eller problem med att strukturera vardagsekonomi.

Klienterna uttrycker ofta själva att de tyngs av sina skulder och inte vet hur de ska gå tillväga för att lösa situationen. De ser sin situation som hopplös. Det är viktigt att det finns stöd tillgängligt när man är motiverad att söka hjälp. Den första kontakten är viktig.

Dessa personer behöver ofta få mycket tid hos budget- och skuldrådgivaren, de uteblir ofta, ser sin situation som hopplös, kan återfalla ibland i missbruk och det krävs mycket motivationsarbete. Att arbeta med långvariga kontakter innebär naturligtvis att man som budget- och skuldrådgivare kan ta emot färre klienter.

Viktigt med lokal förankrad budget- och skuldrådgivning

Det är viktigt med närheten och lokalt utvecklat samarbete. Det är viktigt att utveckla samarbetsformer mellan budget- och skuldrådgivare, socialsekreterare, boendestödjare, hyresvärdar m fl.

Budget- och skuldrådgivaren/rådgivarna bör därför finnas i stadsdelsförvaltningen, respektive Enheten för hemlösa.

Viktigt med resurser för budget- och skuldrådgivningen

Budget- och skuldrådgivarna har en specialistkunskap. De är vana att möta människor i kris. De har en konkret metod för budgetrådgivning. De har kunskap om insolvensrätt, gällande krediter, obestånd m.m. och erfarenhet av att förhandla med fordringsägare. De utformar hjälpen individuellt efter varje persons behov. Därför behövs egentligen inte någon särskild budget- och skuldrådgivning speciellt för hemlösa på väg mot eget boende.

I många andra situationer i människors liv finns också ett särskilt behov av budget- och skuldrådgivning, för att förebygga vräkningar, vid arbetslöshet eller sjukdom, när man ska börja arbeta efter lång arbetslöshet eller sjukdom, vid skilsmässa, för ensamförsörjande med barn, ungdomar m.m.

Huvudproblemet är otillräckliga resurser för budget och skuldrådgivningen. En budget- och skuldrådgivare på heltid tar i snitt emot ca 100-150 personer per år och har ca 30-40 ärenden aktuella samtidigt. Antalet ärenden som handläggs per år kan variera mycket på grund av hur långvariga kontakter som behövs.

Att arbeta med långvariga kontakter innebär naturligtvis att man som budget- och skuldrådgivare kan ta emot färre klienter.

När kötiden är för lång pressas budget- och skuldrådgivarna av krav från många håll, från klienter, socialsekreterare, boendestödjare, psykiatrin osv.

Samtliga budget- och skuldrådgivare i Stockholms stad har klienter som bor i försöks- och träningslägenheter, men varje budget- och skuldrådgivare har bara mellan några få till ett 25-tal aktuella klienter från denna grupp. Enheten för hemlösa tog emot 140 klienter för budget- och skuldrådgivning under 2007.

Detta speglar inte det faktiska behovet av budget- och skuldrådgivning för personer boende i försöks- och träningslägenheter, om man ser till antalet personer som bor i försöks- och träningslägenheter och vet att de flesta har skulder och/eller behov av att strukturera sin vardagsekonomi.

Den första april 2007 fanns det 393 försökslägenheter och 817 träningslägenheter i Stockholms stad.

Till det kommer dessutom alla de boende på institutioner, som också är i behov av budget- och skuldrådgivning. Enligt kartläggningen Boendetrappan 2007-03-21 (sid 14) finns det totalt 2 151 boendeplatser att tillgå inom lågröskelverksamheter och drogfria verksamheter, som drivs i av socialtjänstnämnden i egen regi, av stadsdelsnämnd i staden, av Stiftelsen Hotellhem, av frivilligorganisationer, på entreprenad eller som drivs med ekonomiskt stöd från socialtjänstnämnden.

Risken är stor att denna klientgrupp, boende i försöks- och träningslägenheter med behov av extra stöd och tid, kommer i kläm när kötiden är för lång och tendenser går mot krav att korta kötiden och att arbeta med kortare klientkontakter.

Det har inte gjorts någon konsekvensbeskrivning för hela Stockholms stad om vad lång kö till budget- och skuldrådgivning innebär i lidande för den enskilde och i kostnader för Stockholms stad. Några exempel visar dock på omfattningen behovet av utökad budget- och skuldrådgivning.

Stiftelsen Hotellhem har undersökt hur många av de boende hos dem som har skulder och bedömt att de behöver inrätta en tjänst som budget- och skuldrådgivare. Många blir boende kvar längre än vad som är meningen, då de på grund av skulder har svårt att få ett eget boende. Stiftelsen Hotellhem har därför hemställt om medel hos kommunstyrelsen för att under 2008 finansiera en projektanställning som skuldrådgivare inom stiftelsen. Socialtjänstnämnden har tillstyrkt hemställan.

I Rinkeby – Kista stadsdelsförvaltning har man 110 personer boende i försöks- och träningslägenheter. Där har man identifierat problem med att det saknas strukturerade metoder i arbetet med de boende. Många ”fastnar” i olika boendeformer på grund av oreglerade skulder. I Rinkeby - Kista har man bedömt att det behövs en heltidstjänst som budget- skuldrådgivare knuten till försöks- och träningslägenheterna. Stadsdelsförvaltningen har ansökt om projektmedel till en sådan tjänst hos Socialstyrelsen. Man tror att man sedan ska kunna permanenta en sådan tjänst och att

budget- och skuldrådgivaren kan komma att ”finansiera” sin egen lön genom att insatsen leder till att klienterna får bättre stöd att klara sin ekonomi vilket leder till lägre hyresskulder till förvaltningen.

I Enskede – Årsta - Vantör stadsdelsförvaltning finns 125 försöks- och träningslägenheter samt ett blockförhyrt träningsboende med 26 platser. Stadsdelsförvaltningen har ansökt om projektmedel hos Socialstyrelsen och bedömt att det behövs två heltidsanställda budget- och skuldrådgivare samt en administrativ assistent. Detta projekt inriktar sig i första hand på att förstärka insatserna med ekonomisk rådgivning i främst barnfamiljer för att förhindra att vräkningar kommer till stånd men projektet riktar sig också till personer i försöks- och träningslägenheter.

Erfarenhetsmässigt vet man också i stadsdelsförvaltningarna att mycket tid läggs ned på behandling när det gäller boende i försöks- och träningslägenheter, men att det ofta glöms bort att även ekonomin regelbundet behöver följas upp. Det finns exempel där stadsdelsförvaltningar ligger ute med betydande belopp för hyror gällande klienter i försöks- och träningslägenheter. Detta är ett exempel på där stora besparingar skulle kunna ske för stadsdelsförvaltningarna om de fick tillräckliga resurser för att budget- och skuldrådgivning skulle kunna komma in tidigt och kontinuerligt som ett led i rehabiliteringsplanerna.

Samarbete med hyresvärdar

Många påpekar att hyresvärdarna börjat ställa hårdare krav för att boende i försökslägenheter ska få överta kontraktet. Det är därför viktigt att föra en ständig dialog med värdarna om principer för att få överta kontrakt. Att bli skuldfri är inte lätt. Ibland är skuldbilden komplicerad och ofta finns inget betalningsutrymme för att avbetala på skulder, t ex hyresskulder. Då måste andra lösningar till.

Värdarna behöver få tilltro till att en person kommer att betala sina hyror i framtiden.

Det är viktigt att planering budget- och skuldrådgivning efter behov finns med från början i handlingsplanen, när en person beviljas en försöks- eller träningslägenhet.

Viktigt med budget- och skuldrådgivning på institutionerna

Många av de boende i försöks- och träningslägenheter har vistats på institutioner för t ex sitt missbruk.

Redan på institutionen är det viktigt att budget- och skuldrådgivning är en integrerad del i behandlingen. Klienterna kan få en första information om vilka möjligheter det finns att lösa skuldsituationer även om det ofta är en lång och svår process att gå igenom. Klientens skuldsituation kan kartläggas, t ex om personen har hyresskulder eller andra skulder, som kan vara ett hinder för att efter tränings- och försöksboende få en egen bostad.

Att få information och träning i att klara sin vardagsekonomi är också viktiga inslag i behandlingen. Flera institutioner arbetar redan med detta och det finns ett behov och önskemål om kompetensutveckling.

Förslag

- Inrätta en stadsövergripande budget- och skuldrådgivning särskilt för inskrivna på institutioner.

Det är naturligt att budget- och skuldrådgivning finns med som en integrerad del i behandlingen. Kompetensutveckling för personalen inom området budget- och skuldrådgivning efterfrågas också.

- Stadsdelsförvaltningarnas budget- och skuldrådgivning tilldelas resurser så att stadsdelsförvaltningarna ges en realistisk möjlighet att ha en budget- och skuldrådgivning, som motsvarar behovet i stadsdelen och ges möjlighet att utveckla metoder och samarbetsformer inom stadsdelsförvaltningen.

En så viktig klientgrupp som boende i försöks- och träningslägenheter riskerar att komma i kläm vid för långa köer. Stadsdelarna behöver ha resurser för att snabbt kunna möta klienterna.

I arbetet med att förbygga vräkningar har budget- och skuldrådgivningen också en stor uppgift att fylla.